

в Сараеве и Дубровнике в 1900 году, а также на Третьем конгрессе дерматологов в Париже в том же году. Об огромной роли этой воды в деле улучшения состояния больных проказой писали, в частности, проф. д-р Э. Эхлерс из Копенгагена и дерматолог д-р Н. Мицич из Белграда.

COMMENT ON TRAITAIT JADIS LA LÈPRE PAR L'EAU MINÉRALE DE GUBER

Branislav NOVAKOVIĆ

AU SUJET DE L'EAU MINÉRALE DE GUBER, QUI ÉMANE DE PLUSIEURS SOURCES À LA FOIS près de Srebrenica, en Bosnie, le plus de données ont été laissées, à la fin du XIXe et au début de ce siècle, par le dermatologiste de Sarajevo dr Leopold Glück, le médecin militaire de Tuzla, dr Hans Duller, et par le réputé dermatologiste de Copenhague le prof. dr. E. Ehlers, tandis que, comme chimiste, sur cette eau minérale a écrit le renommé prof. dr Ernest Ludwig, en lui donnant le nom de „bains-diamant“.

Il paraît, que par l'empirisme populaire l'eau minérale des sources mentionnées n'a été utilisée qu'au XVIIe ou XVIIIe siècle dans le but de traiter la lèpre.

En se basant sur les analyses du prof. dr E. Ludwig, le dr Leopold Glück, a entrepris, à la fin du XIXe et au début du XXe siècle, le traitement de toutes les formes de la lèpre chez des malades isolés à Sarajevo, tandis qu'un autre groupe de ceux-ci il avait traité sur place, à Srebrenica avec de bons résultats.

Les sources minérales arsénico-ferrugineuses de Guber, les premières en Europe, et meilleures même par leurs effets thérapeutiques que les sources Levico-Roncegno, d'Italie, ont été le centre d'attention spéciale de la part du IIe Congrès balnéologique autrichien, de Sarajevo—Dubrovnik, en 1900, ainsi que du IIIe Congrès des dermatologistes, de Paris, de la même année. Sur l'importance de l'eau de Guber dans le rétablissement des malades lépreux ont écrit aussi le prof. dr Ehlers, de Copenhague, ainsi que le dermatologiste le dr. D. Micić de Beograd.

STO DESET GODINA VESELIĆEVA »BILJOSLOVJA«

Jovan TUCAKOV

GODINE 1852. ŠTAMPANO JE U NOVOM SADU DOMAĆE BILJOSLOVJE OD Krunoslava Josifa Veselića, „člana raznovrstnih društva“, „poslujućeg društva jugoslavenske poviestnice“ itd., u izdanju „Brzotisk. narod. pečatnje Dan. Međakovića“. Ovo interesantno delo, štampano u sveskama, nalazi se u Centralnoj biblioteci Srpske akademije nauka i umetnosti u Beogradu, ali samo „pervi“, „drugi“ i „tretji svezak“, pod brojem R2/72. Na koricama ove tri svesčice, od kojih svaka ima po 32 stranice, nalazi se ovalan pečat „Srpsko učeno društvo“. Korice su meke, obične, ali lepo ukrašene; u prve sveske su blede ružičaste, u druge limun žute, a u treće plavkasto zelene boje. Izdanje je vrlo skromno, i po hartiji na kojoj je štampano i po celokupnoj opremi.

Iz poziva na pretplatu, koji je u ožujku 1852. uputio rodoljubima ovaj veliki Jugosloven, lako je naslutiti s kakvim se ogromnim teškoćama autor borio da bi štampao delo iz oblasti prirodnih nauka. Zanimljiv je tekst apela koji je Veselić uputio prijateljima naroda i ljubiteljima nauke:

GOSPODINE!

Tužno je stanje naših domaćih književnikah, i to je pravi uzrok, što su mnogi proizvodi duhovnih silah ili na stanovito vrieme zaterpani, ili su pako na viek vieka tužnoj svojoj sudbini, a to da bome pomanjkanja radi na sriedstvima, izvergnuti tako: da nemogu bieli sviet ugledati, narodu na polzu služiti, i u knjigu se „bezmertja“ staviti, u koju su zaslužili zabilježeni biti.

Iz navedenog povoda, dolie podpisani, obratjam se na V a s, kao rodoljuba, štovatelja znanosti i narodne prosviete: da me s obće poznatim rodoljubstvom podpomognete, i oko toga nastojati udostoite se, da što veći broj predplatnikah na moje „Domaće Biljoslovje“ saberete, te meni što skorie imena gospode predplatnikah u Petrovaradin poslati blagoizvolite.

Ako mi srieća posluži, pa i zbilja u stanje stavljen budem, cielo biljoslovno dielo, koje će u istinu na čest, slavu, diku i korist našem narodu služiti, ne samo latinskima, nego i našima slavenskima t.j. ćirilskim pismenima obnarodovati, tako će maom za njim sliediti „Imenik domaćega bilja i korenja“ mile domovine naše, koje je ne samo niemeckolatinski protumačeno, nego je kod gdjeke rieči ćesko, poljsko i rusko imenovanje priloženo a to ne iz drugog povoda, nego uazajamnosti radi.

Opetno Vas prosim, da me u obće koristnom poduzetju podpomoći ne kasnite, te da Vaš u ljubav prema meni tako uzderžite, kao što ja svoju prema Vam i uzderžati kanim.

Pisano u Petrovaradinu Ljudevitkoj Dolini mieseca Ožujka 1852.

Vaš

iskreni otačbenik
Kr. Jos. Veselić

Čini se da je Veselić jedan od prvih jugoslovenskih prirodnjaka koji je još pre 110 godina upotrebio naziv „Jugoslaven“ i „naš jugoslavenski jezik“:

„P(itanje). Jeli svaki čoviek dužan plod svoga prosvietjenja premilom rodu saopštiti?“

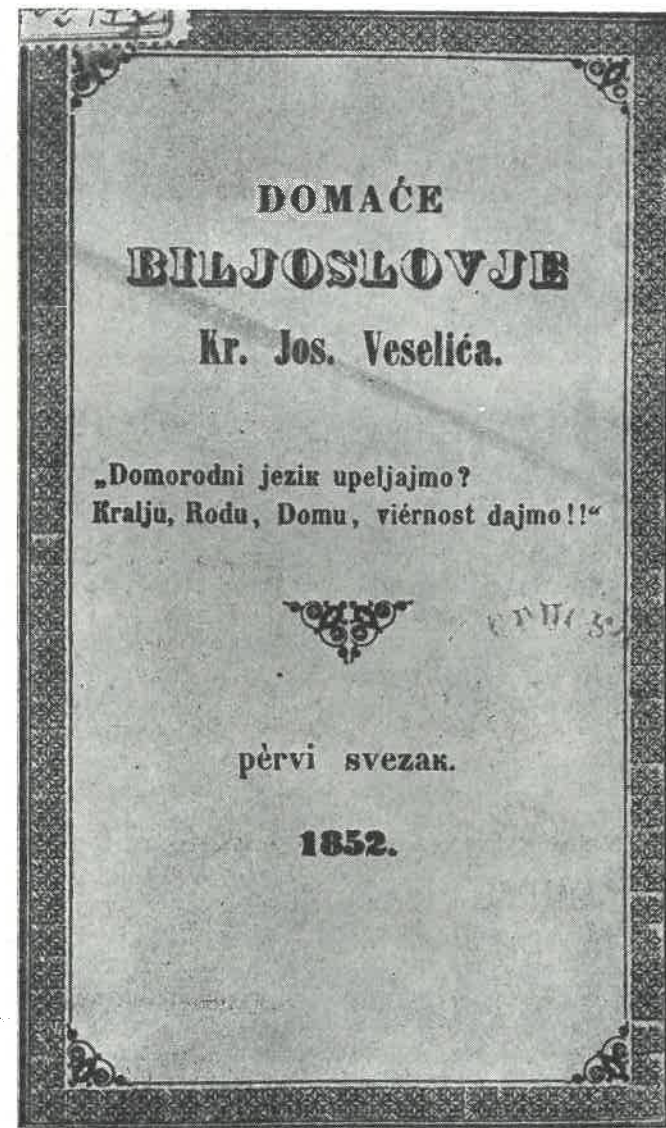
O(dgovor). Ja sam se radostno ovog gorostasnog posla još prie nekoliko godinah prihvatilo, a gorostasnog zato: što mi do današnjeg dana neimadosmo slično biljoslovno dielo u našem jugo-slavenskom jeziku. Nu meni je dobro poznato, da je svaki čoviek dužan plod svoga prosvietjenja premilom narodu, otačbenicima i domovini svojoj saobštiti. Pa premda svaki između nas ne može biti spisatelj, izdavatelj knjigah, što su k tome mnoga potrebnua, ali svaki može, ma kojim načinom naukam pomagati, i tako blagopolučje roda svoga umnožavati, i to je ono: što neprestance pred očima imam, od kako sam sebe poznajem.“

Slavonac — rođen u Đakovu, 5. avgusta 1823. godine, jednom od važnih centara jugoslovenstva — Veselić je završio rimokatoličku bogosloviju ali se s velikom ljubavlju bacio na proučavanje botanike i narodno prosvjećivanje. „Bio je oduševljen propagator sloge među Južnim Slovenima. Docinije je prešao u Srbiju, primio pravoslavlje i bio sudski činovnik, pa telegrafist i, najzad, profesor gimnazije u Kragujevcu“ (1, 2), gde je i umro 20. avgusta 1873. godine. Životni put i delo ovog čoveka široke slavonske duše mnogome podsećaju na njegovog preteču, našeg velikog Dositeja. Obadvojica su raskinula svoje veze s crkvom i s velikom i žarkom ljubavlju narodnih prosvetitelja neumorno radili na upoznavanju naše primitivne i zaostale sredine sa naprednim, na naučnim istinama zasnovanim idejama prosvćenog Zapada. U tekstu sve tri sveske Veselićevog „Biljoslovja“ oseća se velik i blagotvoran uticaj Dositeja, a isto tako i Orfelina.

Ovaj nemiran i bodar duh, narodni prosvetitelj i dobronameran čovek, u „Pozivu na predbrojenje i predplatenje domaćeg Biljoslovja“ obećava da će dati šest svezaka: „Toga radi, pozivam sve otačbenike i mile narodnike naše, koima na serdцу leži prosvieta i izobraženje naroda našeg, neka se predplate s 1. for. sreb. na celo dielo, koje će u 6 svežćićah bieli sviet ugledati.“ Na žalost, dosad nismo imali prilike da saznamo da li je oduševljeni narodni botaničar Veselić izdao svih 6 svezaka, mada je verovatnije da svoje obećanje nije bio u mogućnosti da izvrši.

Prva, naslovna strana I sveske razlikuje se od naslova na koricama. Dok na koricama Veselić botaniku naziva Biljoslovje, na prvoj strani daje drugi termin — Travoslovje, da bi je na devetoj nazvao Bilinarstvo.

Uostalom, i u daljem tekstu, u sve tri sveske, konsekventno se osećaju velika neujednačenost i nestalnost, s jedne strane, i bogatstvo botaničke termi-

Slika 1

nologije, s druge strane. Za ovo prvo ima puno opravdanja pa se dobronamernom i rodoljubivom narodnom prosvetitelju, vernom sledbeniku Orfelina i Dositeja, ne može za to ni zameriti. Pre svega Veselić nije studirao botaniku, a u to vreme mi nismo ni imali utvrđenu i jedinstvenu, narodnu, jugoslovensku botaničku terminologiju koju, na žalost, nemamo još ni do danas. Naša društvena sredina pre jednog veka bila je u naučnom i obrazovnom pogledu sasvim mlada, nova, nerazvijena, zapravo tek u formiranju, pa je sasvim razumljivo da su pioniri naših naučnih disciplina imali velike muke prilikom pisanja ili prevođenja dela sa raznih jezika. Dalje, Veselić je želeo da učini sve što može kako bi doprineo zbliženju i boljem razumevanju Južnih Slovena, i imao „žarku ljubav“ da ga svi Južni Sloveni razumeju. Otud se u njegovom delu za isti termin javlja po nekoliko izraza: opor, terpak (trpak) i steziv, za sve taninske i druge polifenolske biljke koje deluju stiptično (isto kao Orfelin — *Veliki Srpski Travnik*); svojstvo, osobenost i vlastitost; bilje i rastje itd. U svakom slučaju u ovoj maloj Veselićevoj botanici, namenjenoj širim slojevima naroda, naši botaničari-terminolozi mogu naći pravi arsenal, ogromno bogatstvo raznovrsnih, često lokalnih naziva bilja, preko kojih ne bi trebalo čutke preći. Jer, sve što je činio Veselić je radio dobronamerno „da prosveti i pomogne milom rodu“ (3, 4, 5, 6).

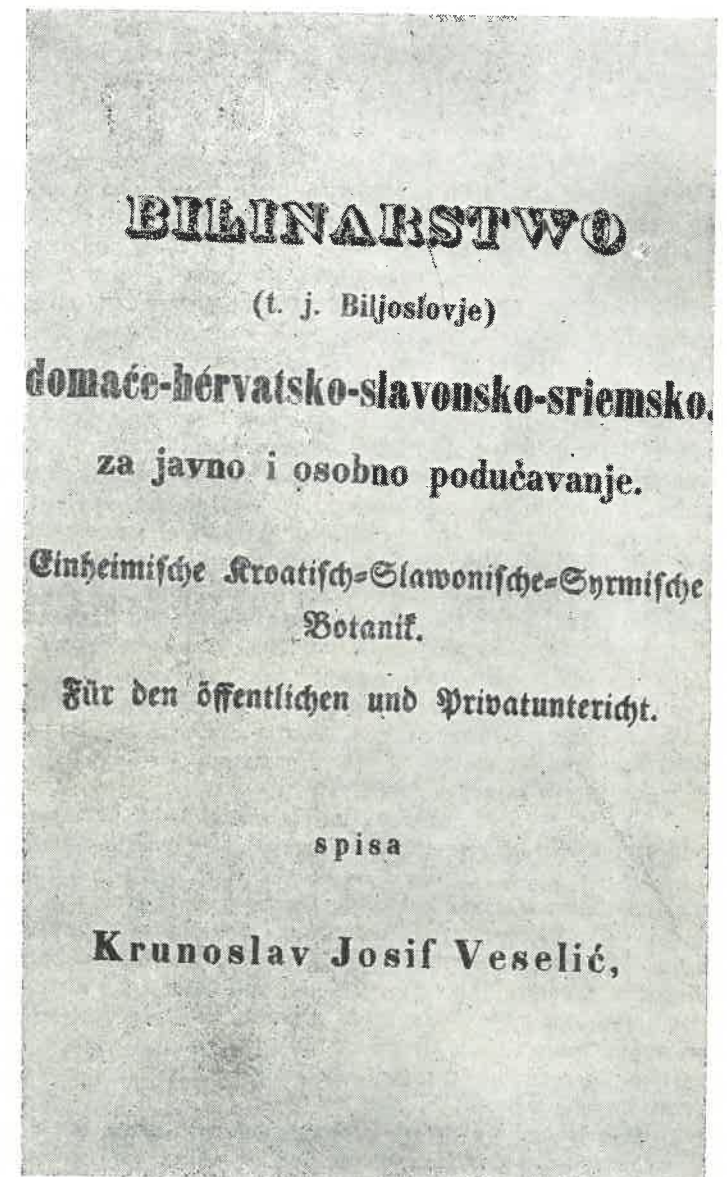
Neosporno je da se autor pri izradi ovog dela pomagao radovima nemačkih botaničara toga vremena, da je dobro poznavao nemački a, kao svršeni bogoslov, i latinski jezik. Tako na primer, za većinu organa u biljke, za mnoge biljne sastojke pa i same biljke, Veselić pored narodnog obavezno daje još i latinski i nemački naziv: koren (latinski *radix*, nemački *Wurzel*); stablo, il' deblo (lat. *truncus*, nem. *Stamm*); badem, mandula (lat. *amygdalus communis*, nem. *Mandelbaum*) itd. Ovim je delo dobilo još veći značaj, i u očima čitaoca još veću stručnu i naučnu vrednost, a da time nije izgubilo ništa od svoje popularnosti, narodnjačkog duha i razumljivog stila kojim je pisano.

Kao velik „Slavjanin“, Veselić za većinu opisanih biljaka daje još i češke, poljske i ruske nazive: breska, braskva (češki *merunka*, poljski *brzskovinija*, ruski *persik*, latinski *amygdalus persici*, nemački *Pfirsichbaum*); gunja, tunja (češki *gdaule*, *kutna*, poljski *pigvove drzevo*, ruski *aiva pigva*, lat. *pyrus cydonia vel cydonia vulgaris*, nem. *die Quiette*). Za istoriju i bolje poznavanje uporedne slovenske botaničke terminologije ovaj mali „jestestveni“ rečnik nije bez značaja.

Iako prva sveska *Biljoslovja* ima svega 32 stranice omanjeg formata, pisac je raznim naslovima i predgovoru žrtvovao čitavih osam prvih strana što je za današnja izdanja neshatljivo kad se radi o ovako malom delu. Ne znamo da li je to bila želja i ideja pisca ili, možda, izdavača koji je na taj način želeo da ukaže na značaj svog izdanja i tako prikupi veći broj pretplatnika. Na primer, čak je i cela sedma strana naslovna, sa istaknuto odštampanim punim imenom autora.

Interesantno je da Veselić na toj, sedmoj strani svoje bilinarstvo naziva „domaće-hrvatsko-slavonsko-sriemsko“, a zatim daje i tačan nemački prevod ovog teksta. Prema tome, moglo bi se očekivati da će pisac u daljem tekstu izneti podatke samo o onom bilju koje raste u Hrvatskoj, Slavoniji i Sremu. Međutim, rad sadrži opise biljaka i iz drugih delova sveta, iz tropskih krajeva Azije i ostalih kontinenata, te tako unekoliko odstupa od naslova.

Veselić u svojoj knjizi citira i neke tekstove francuskih autora, što je sasvim neuobičajena pojava za dela naših prirodopisaca onoga doba, s obzirom da su naši ljudi tada bili gotovo isključivo pod uticajem Beča i drugih centara Srednje Evrope. Iz samog teksta, ne može se izvući zaključak da se Veselić služio

Slika 2

francuskim botaničkim izvorima niti da je znao francuski jezik. Ali francuski stihovi, štampani preko cele osme strane prve sveske, unose svežinu u delo i još više odaju složen i nemiran duh Veselićev:

*„Je sais, qu'est indubitable,
que pour former un'oeuvre parfait,
Il faudrait se donner au diable,
et c'est, que je n'ai pas fait.“*

Veselić je i pesnik, i jedna epska poetska žica provlači se kroz sve tri sveske. On piše kao entuzijast, oduševljen mlad čovek (imao je 24 godine kad je ovo delo pisao), pun životne snage i ljubavi za svoj poziv, za svoje bilje. Korice treće sveske svog biljoslovja na primer, iskoristio je za jednu svoju pesmu namenjenu Hrvatima i Slavoncima, spevanu u desetercu. Pesma ne predstavlja neku umetničku vrednost, već neku vrstu poziva na saradnju i pretplatu, na borbu za progres: „Svi narodi veća sada imaju, krasne škole za diečisu mladu, Česi, Rusi, Poljaci i Nemci, a mi toga Hervato-Slavonsi! još neimamo za naše mladiće, da s' takovom ti naukom diče...“ Ima i vrlo slabih stihova.

Na kraju da spomenemo najvažnije bilje koje je Veselić opisao: jorgovan, maslinka, pasjakovina, dren, sibovina, baza ili zova, beršljan, brest, čokot ili vinova loza (o kojoj piše na nekoliko strana i daje „naše domovine fele grožđa redom pismenim“), kiselo drvo, klekočevina, križar, kurkovina, ogrozel, ribizel, rij ili ruj, udikovina, terpkovina, divji kesten, brusnica, likovac, cimet, kamfor, lovorika, badem, beli glog, brekinja, breskva, crne jagode ili kupine, crveni glog ili mišpula, granat jabuka ili morganj, gunja ili tunja, jabuka (navodi velik broj domaćih „fela“), jagodnjak ili malina, kajsija ili marelica, karanfilić, kruška, lipa, mušmula, oskoruša, ruža, suručica ili osinka, šljiva, tern ili ternka, toterljan, trešnja ili črešnja, tj. mnoge „fele“ trešanja itd. itd.

Opšti deo ove botanike (prve dve sveske) pisan je u obliku pitanja i odgovora. Taj interesantan način izlaganja materije ima neosporno pozitivan didaktički karakter jer delu daje više dinamizma, što u potpunosti odgovara dinamičnom karakteru samoga Veselića.

Na str. 30. i 31. piše o „Bolesti rastjah“, što je takođe zanimljivo s obzirom ono vreme bilo vrlo savremeno i novo jer se o fiziologiji bilja malo znalo.

Na str. 30. i 31. piše o „Bolesti rastjah“, što je takođe zanimljivo s obzirom na mali obim njegove botanike. Danas je fitopatologija opsežna i važna nauka, desna ruka poljoprivrede, šumarstva, ortikulture i uopšte proizvodnje i zaštite bilja. Naprotiv, pre 110 godina nauka o biljnim bolestima i zaštiti bilja bila je u začetku. Međutim, Veselić, pod uticajem i po ugledu na zapadnoevropske botaničare toga doba, oseća potrebu da i osnove fitopatologije unese u svoje po obimu malo delo, i da na taj način skrene pažnju svojih saplemenika na važnost novih saznanja, a u želji da bude koristan svome rodu, da bi i tako mogao „narodu na polzu služiti“.

Bilje je podelio prema broju prašnika u cvetu, što danas više niko ne čini. U savremenoj botaničkoj sistematici priznata je i primenjuje se Lineova klasifikacija.

U vreme kad je Veselić pisao svoju botaniku nije bio poznat termin „ekonomska botanika“ koji se danas upotrebljava. Međutim, autor zaista govori o ekonomskom značaju svake biljke, tj. kakve koristi od bilja može da ima čitalac njegove knjige. Zbog toga Veselić, pre svega, obraća pažnju na činjenicu da li je

biljka hranljiva, lekovita, medonosna, začinska, tekstilna i t. sl. Prema tome njegova mala botanika bila bi zapravo ekonomska botanika. Pisac, isto tako, obaveštava čitaoca o otrovnosti i škodljivosti izvesnog bilja. Pošto su se Slavonci, Hrvati i Sremci pre jednog veka uglavnom bavili stočarstvom, i pošto im je stoka bila osnovno blago, pisac ponegde daje uputstva o upotrebi bilja ne samo za lečenje ljudi nego i domaćih životinja. U tim preporukama uglavnom se nalaze podaci iz nemačke, pre svega bečke medicinske kulture, a ima po nešto i iz naše narodne medicine i veterine.

Neosporno je da je Veselić svoje *Biljoslovje*, u celini uzevši, pisao brzo a mestimično i dosta aljkavo. Zbog toga, i otuda što nije bio profesionalni botaničar, njegova botanika ima dosta nedostataka u stručnom pogledu. Takav sud i ocenu doneo bi, svakako, svaki iole strožiji kritičar-botaničar.

Međutim, svi ti nedostaci su potpuno beznačajni, sitni i bleđi prema onom što je Veselić postigao svojim skromnim botaničkim delom davši mu jugoslovenski karakter. Kao vatreni popularizator botanike u jednom porobljenom, zemljoradničkom, zaostalom, pretežno nepismenom narodu, kao propagator zapadnoevropskih ideja u oblasti prirodnih nauka, Veselić je dao delo koje ima opštejugoslovenski kulturni značaj, koje neosporno predstavlja dragocen i važan doprinos kulturnom razvoju Hrvata i Srba, kao i njihovom zbliženju u XIX veku. Njegovo delo je važno i za istoriografiju prirodnih nauka u nas. Iako je knjigu pisao kao rimokatolički sveštenik koji je tek završio bogosloviju, Veselić smatra da su Hrvati i Srbi — Jugosloveni dve vere, ali jedan narod. Razumljivo da je samo jedan rodoljub, sa razvijenim osećanjem za bratstvo i jedinstvo jugoslovenskih naroda, mogao zbaciti mantiju i — kao i Dositej — preći u Srbiju gde je kao svetovnjak, neumorni prosvetitelj delao do svoje smrti. Iako se njegov značaj za kulturnu istoriju Jugoslovena ne može uporediti sa veličinom jednog Štrossmajera, ipak je, čini se, Veselićevo jugoslovenstvo isto tako veliko a u nečem i veće od njegovog zemljaka iz Đakova koji, kao što znamo, nikada nije skinuo mantiju.

LITERATURA

¹ Stanojević St., Narodna enciklopedija I, Beograd, 1929, str. 344. — ² Milićević M., Pomenik znamenitih ljudi u srpskom narodu, Beograd, 1888, str. 52. — ³ Veselić Kr. J., Vočarstvo, tj. njegovanje i oblagorođivanje voćkih, Osijek, 1848, str. 60. — ⁴ Veselić J., Ponjatija o telegrafu, Beograd, 1859, str. 12. — ⁵ Veselić Kr. J., Slovo koim je njegova svetlost premilostivij gospodar i knjaz serbskij Miloš Obrenović I na granici Okružija beogradskog stupajući u Okružije kragujevačko, 14-og julija 1859. godine, pozdravljen bio u ime naroda Okruga kragujevačkog od Josifa Veselića, Beograd, 1859, str. 2. — ⁶ Veselić Kr. J., Opis manastira u Srbiji, čast I, Beograd, 1867, str. 4.

110 JAHRE DES „BILJOSLOVJE“ VON VESELIĆ

Jovan TUCAKOV

IM JAHRE 1852 ERSCHIEN IN NOVI SAD DAS WERK „DOMAĆE BILJOSLOVJE“ VON Krunoslav Josif Veselić. Diese bescheidene Botanik besteht aus drei Heften, wovon jedes 32 Seiten enthält. Der Autor war ein begeisterter Anhänger der südslavischen Annäherungs-Bewegung, deren

Geist das Werk fühlbar durchweht. Das Buch weist einen ausserordentlichen Reichtum an botanischen Terminen auf, von welchen noch heutzutage viele in Gebrauch stehen. Das Werk ist nach dem Muster botanischer Publikationen verfasst, wie damals üblich in allen unter dem kulturellen Einfluss Oesterreichs stehenden Ländern. Trotz gewisser fachlicher Unzulänglichkeiten, entstanden durch die hastige Arbeit und Laientum des Verfassers, ist diese kleine volkstümliche Botanik nichtdestoweniger von Bedeutung und stellt einen kostbaren Beitrag dar für die Historiographie der Naturwissenschaften Jugoslawiens.

110 ANS DE „BILJOSLOVJE“ DE VESELIĆ

Jovan TUCAKOV

EN 1852 IL A ÉTÉ PUBLIÉ A NOVI SAD LA BOTANIQUE „DOMAĆE BILJOSLOVJE“ DE l'auteur Krunoslav Josif Veselić. Cette modeste botanique a paru en trois cahiers, chacun comprenant 32 pages en tout. L'auteur était un adhérent fervent à la cause du rapprochement des Slaves du Sud, ce qui se reflète dans toute son oeuvre. Le livre abonde en riches termes botaniques, dont beaucoup entre eux sont en usage même aujourd'hui. L'oeuvre est rédigée suivant le modèle des publications botaniques similaires, éditées en ce temps là dans les pays qui étaient sous l'influence de la culture austro-hongroise. Malgré certaines imperfections professionnelles, dues à la hâte de l'écrivain et son amateurisme, cette petite botanique populaire représente un apport précieux à l'historiographie des sciences naturelles de la Yougoslavie.

»MATERIA MEDICA« DIOSKORIDA — RUELLIOV LATINSKI PREVOD IZ 1547. GODINE

Andrija MIRKOVIĆ

U PRIKAZIMA I TUMAČENJU HILANDARSKOG MEDICINSKOG KODEKSA br. 517, ovog najdragocenijeg spomenika srpske medicinske kulture, prof. dr Relja Katić zaključuje da taj spis, pisan srpskom recenzijom s kraja XV ili početkom XVI veka, predstavlja neku vrstu proširene verzije Dioskoridova kodeksa. U vezi toga zaključka a i s obzirom da je o Dioskoridu i njegovom delu u nas, do sada, objavljeno relativno malo publikacija,* mislimo da je opravdana naša namera da se osvrnemo na brojna izdanja njegovog dela u mnogim zemljama, napominjući pri tom da ni naš narod nije zaostajao u upoznavanju i korišćenju tadanjih kulturnih tekovina.

Dioskorid, neosporno, zaslužuje određeno mesto u našoj stručnoj štampi, kako zbog epohalnog značaja njegovih radova o materiji mediki pre skoro hiljadu dve stotine godina, tako i zbog uticaja koji su ti radovi imali na zdravstvenu kulturu u Srba.

Želimo da napomenemo da u mnogim publikacijama Dioskorida nazivaju Dioskuridom. Tako, na primer, u Carigradskom kodeksu nazvan je Dioskuridosom; u nemačkoj literaturi je poznat kao Dioskurid, u francuskoj Dioskorid, dok se u nas javlja kao Dioskorid ili Dioskurid. Mi ćemo se držati grčke varijante njegova imena, to jest Dioskorid.

*

Pedantios Dioskorides,** po svom rodnom mestu Anazarbosu*** nazvan Anazarbejčanin (Anazarbeus), živeo je sredinom I veka nove ere. O lekarijama je pisao oko 77. i 78. godine n.e., dakle otprilike u isto vreme kada je i Plinije pisao poslednje knjige svoje istorije prirode. Izgleda da je, možda kao vojni

* Dioskoridovo delo spominjali su jedino prof. dr Jovan Tucakov (*Farmakognozija*, poglavlje „Kratak istorijski pregled“) i prof. dr Vladimir Stanojević (*Istorija medicine*, str. 153), koji u kratkim potezima iznose značaj Dioskorida i njegova dela. U Muzeju za istoriju farmacije Farmaceutskog fakulteta u Beogradu, nalazi se jedan originalni primerak I. Ruellio-ve interpretacije Dioskorida, izdate u Lionu 1547. godine, koje, na žalost, većina autora, pa čak ni prof. dr A. Tschirch u svom delu *Handbuch der Pharmakognosie*, nigde i ne spominju.

** Po Carigradskom kodeksu (Codex Constantinopol).

*** Anazarba, danas Ainvarza, u maloazijskoj provinciji Kilikiji.